

Wilhelmus Grasmeer

Toen Machtelt Willems Steentgens trouwde met Johannes Megapolensis Junior, had zij al een zoon uit een eerder huwelijk, t.w. Wilhelmus Grasmeer.

Deze bleef bij het vertrek van zijn stiefvader en zijn moeder in 1642 met hun kinderen naar Nieuw-Nederland in Nederland.

Zijn halfbroers en -zusters, uit het tweede huwelijk van zijn moeder met Johannes Megapolensis Junior, waren Hillegont, Dirck, Johannes, Samuel en Anneken Megapolensis.

Grasmeer was van 1644 tot 1650 de eerste predikant van de nieuwe kerkgemeente West-Grafdijk. Hij trouwde en kreeg een dochter, genaamd Anna Willems Grasmeer.

Hij verliet zijn vrouw en kind en werd mede hierdoor door de Hervormde classis te Alkmaar uit zijn ambt gezet. In 1650 vertrok hij met zijn moeder, die op dat moment in Nederland was, naar Nieuw-Nederland. Hier werd hij opnieuw predikant, maar al in 1651 ging hij weer terug naar zijn vaderland. Terug in Nederland verzoende hij zich met zijn vrouw en gingen zij weer samenwonen.

Van 1653 tot zijn dood in 1678 was hij predikant te Ursem.

Egmond aan Zee

In een vergadering van de Hervormde classis Alkmaar wordt in 1643 de naam van ds. Grasmeer genoemd bij problemen tussen de kerkenraad van Egmond op Zee en ds. Piccardus. Zolang deze predikant nog niet vertrokken is uit de gemeente, mag de kerkenraad nog geen nieuwe predikant of proponent zoeken en "gaet ds. Grasmeer verkeerde gangen in om in te cruijpen inde gemeente van Egmont op Zee". Alles moet volgens de regels van de classis gaan.

Grafdijk

Grasmeer wordt met ingang van november 1643 beroepen en bevestigd tot de eerste predikant van de pas opgerichte kerkelijke gemeente Grafdijk, voorheen behorende tot de gemeente Graft. Hij krijgt advies van de classis bij het instellen van het nieuwe kerkbestuur en de nieuwe kerkenraad. De nieuwe gemeente heeft twee kernen, de Westerbuurt (West-Grafdijk) en de Oosterbuurt (Oost-Grafdijk)

In het doopboek van West-Grafdijk staat de volgende aantekening:

"Den 3 Januarij 1644 het eerste kint gedoopt door Wilhelmus Grasmeer, ons eijgen predicant".

In het begin van 1647 verzoekt Grasmeer de classis om financiële steun tot reparatie en vergroting van de godsdiensthuizen, omdat "de Godtsdienst in sijne plaets sulcks gesegent wort, dat de selve in de huijsen geordonneert, niet wel bequamelijck kan worden geoeffent ende sij selfs niet vermogens zijn de selven na behooren te vergrooten".

Eind 1647 stelt Grasmeer uit naam van de kerkenraad voor, het H. Avondmaal normaal te houden, ondanks de problemen, die zijn gerezen tussen hem en zijn vrouw. Alle delen van de Godsdienst zullen hun normale gang hebben.

In 1648 beschuldigt Grasmeer tegenover de classis de ouderling Willem Claessen te zijn "een oproermaker, een leugenaar, een meijneedige, een schijnheijlige, die een ander opdigte die fouten, daar hij selven vast aan was" en dat "desen ouderling onwaardich was sijn H. dienst te becleeden". Willem Claessen, daarop gehoord, tracht met vele documenten en verschillende bewijzen zijn onschuld te bewijzen en beschuldigt Grasmeer juist van het maken van fouten. Hij voelt zich gekrenkt

en eist de excuses van hem.

De classis besluit na rijp beraad ds. Grasmeer

- "ernstelick te vermaanen over sijn onbedachtheden en lossigheden, een predicant onbetamelijck, daar voor hij in het toecoomende leven voorsichtelick sal hebben te wagten

- den gemelden Willem Claessen om vergiffenis te bidden

- en vorders alle vlijt aan te wenden tot behoorlijcke bijwooninge van sijn huisvrouw, en alsoo alle vordere onlust en ontstichtinge van die teederen gemeijnte te voorcoomen".

Verder moet hij, vanaf de kansel, een verklaring voorlezen aan de gemeente van Graftdijk, dat zijn beschuldigingen niet terecht zijn en dat Willem Claessen een eerlijk en vroom man is, op wiens handel en wandel niets aan te merken valt.

Hierop hebben "sij malcander de handen van versoening gegeven" en zijn alle documenten, in wederzijds overleg, "met den viere" verbrand.

In 1649 klaagt Claes Dircks, lidmaat der kerk, dat ds. Grasmeer hem heeft uitgesloten van het H. Avondmaal. Grasmeer antwoordt hierop, dat dit niet alleen van hem komt, maar ook van de kerkenraad. De classis, beiden gehoord hebbende, vermaant hierop Claes Dircksz ernstig, maar ontslaat hem wel van de suspensie.

[Detail kaart van de Starnmeer uit 1658 met de Wester- en de Oosterbuurt van Graftdijk](#)

Ondertussen is een scheiding aangevraagd tussen de Westerbuurt van Graftdijk en de Oosterbuurt van Graftdijk. Zij willen beiden een eigen kerkelijke gemeente.

De Westerbuurt wil ds. Grasmeer echter graag als predikant houden.

Als de scheiding een feit wordt, vanaf 1649, blijft Grasmeer inderdaad predikant in West-Graftdijk en wordt P. Heringa predikant in Oost-Graftdijk.

In 1650 wordt ds. Heringa, predikant van de Oosterbuurt, vermaand door de classis vanwege "eenige onhebbelijcken woorden en redenen gesproocken van de persoon ds. Grasmeer".

Geschriften van Grasmeer

In het jaar 1647 meldt Grasmeer de classis, dat hij zelf een Engels geschrift van mr. Robert Bolton vertaald heeft en verzoekt dit te bezien en wanneer het stichtelijk genoeg wordt bevonden, het in druk uit te geven.

Grasmeer legt in 1649 een "seecker geschrift" voor, door hem gemaakt, zijnde een antwoord op een "Mennonistische brief", met het verzoek dit geschrift te beoordelen.

Problemen met zijn vrouw en met de classis

Eind 1647 geeft Grasmeer al te kennen, dat er problemen zijn gerezen tussen hem en zijn vrouw. Uit naam van de kerkenraad stelt hij dan aan de classis voor om normaal het H. Avondmaal te houden en dat verder alle delen van de Godsdienst hun normale gang zullen hebben.

In 1648 vermaant de classis hem "tot behoorlijke bijwooning van zijn huisvrouw". Kennelijk wonen zij dan dus gescheiden.

In 1649 verschijnen de huisvrouw van Grasmeer en haar vader voor de classis, waarbij zij verklaart steeds verzoenlijk en vredelievend tegenover haar man te zijn geweest, maar altijd weer gekwetst te worden door de harde woorden, die hij tegen haar gebruikt.

Grasmeer zelf protesteert tegen de gang van zaken en vindt dat deze zaak niet door de classis dient te worden behandeld, maar door de kerkenraad.

In een volgende vergadering van de classis komt een schriftelijk verzoek van de kerkenraad om de zaak door de classis te doen behandelen. De classis, inziende dat het hier om een buitengewone zaak gaat, stelt een commissie in van zes predikanten en een ouderling.

De huisvrouw van Grasmeer, geassisteerd door haar vader en moeder, stelt, dat haar man de oorzaak is van het verlaten van zijn huis en de "echtelycke bijwooninghe", waarop Grasmeer, geassisteerd door ds. Johannes Megapolensis uit Koedijk, antwoordt en op zijn beurt zelf zijn beklag doet over zijn vrouw. Uit de confrontatie die dan tussen beiden volgt, blijkt dat de verschillen tussen de partijen, wederzijds ontstaan, zeer groot zijn. De classis vindt het "soo een becommerlijcke saecke" en "een sulcken grooten schandael", maar heeft er nog geen antwoord op.

De vergadering der classis vraagt of "sij niet soude verlanghen, door een christelijcke vereniging bij malkanderen te wonen ende op het alder christelijckst te versoenen".

Hierop antwoordt Grasmeer, niet liever te wensen, als met elkaar verenigd te zijn en hij verzoekt de vergadering, voor zover hij zijn huisvrouw en de vergadering iets misdaan zou hebben, hem dit te vergeven.

Zijn vrouw antwoordt echter, niet te kunnen verzoenen, "soo lange hij metterdaet niet betoont een bekeerlijck herte te hebben".

Hierop vraagt de vergadering hen zich nog een keer te bedenken en de volgende dag verslag uit te brengen.

De volgende dag verklaart de vrouw van Grasmeer, desgevraagd, dat "de wonden soo rau sijn, dat geen kleijne heelplajster dese wonde konde suijveren", maar zij zich wel weer met hem zou willen verenigen, wanneer hij voor een jaar of meer naar Oost-Indië was geweest en zij dan kon merken, dat hij zich beter gedroeg.

Grasmeer merkt dan op, dat hij zijn hand vergeefs naar haar heeft uitgestoken en dat zij nu eindelijk

Wilhelmus Grasmeer

heeft verklaard zich niet met hem te kunnen verzoenen, eer hij een waar berouw heeft betoond van "sijn voorige wandel" en is daarop "sonder vruchte" vertrokken.

Dan verschijnen er drie ouderlingen en twee lidmaten van Graftdijk voor de classis, die ieder apart naar hun mening wordt gevraagd over de situatie. Zij verklaren Grasmeer, hun predikant, te houden voor een "Godsalig ende oprecht leeraer", waar zij heel tevreden over zijn en niet kunnen begrijpen, dat hij eventueel uit zijn ambt zal worden gezet. Voorts hopen zij, dat de vergadering hierover het juiste besluit zal nemen.

Dan besluit de vergadering der classis, dat gezien "verscheijden quade geruchten, nagaen van gewoonlijcke dronckenschap ende verscheijden lossicheden in woorden ende wercken, soo teghen sijn hujsvrouw en andersins, van welke oock alreeds eenige staeltjens voor dese vergaderinge sijn gebleecken", dat ds. Grasmeer hierover ernstig "gecensureert ende bestraft" zal worden en vermaant hem dat hij zich voortaan door vroomheid, Godzaligheid en voorzichtigheid in zijn handel en wandel, zal weten te vrijwaren van dergelijke "quade geruchten" en dat hij zijn uiterste best zal doen om met liefde en vriendschap zijn vrouw weer bij hem thuis te krijgen. En dit alles op straffe van suspensie¹, en eventueel deportatie², uit zijn dienst. Bovendien wordt hem het H. Avondmaal ontzegd zolang hij niet is verenigd met zijn vrouw.

Later gebouwde kerk van West-Grafdijk

Dan leveren kerkenraad en lidmaten van West-Grafdijk, het is inmiddels 1650, een brief in bij de classis, met de mededeling dat zij geen andere predikant willen dan Grasmeer, dat zij de beschuldigingen tegenspreken en dat zij het niet eens zijn met het besluit van de classis. Zij houden hem voor een vroom en Godsdienstig predikant op wiens leven niets valt aan te merken. De classis blijft echter bij het besluit en waarschuwt hen, zich ook hieraan te houden, op straffe van censuur.

De schoonvader van Grasmeer met zijn dochter vragen de classis om hulp bij het terugkrijgen van kleren en andere zaken die haar toebehoren.

De vergadering van de classis heeft vernomen, dat ds. Wilhelmus Grasmeer zijn huis en zijn kerkelijke gemeente West-Grafdijk heeft verlaten. Hij zou een afscheidspredicatie hebben gehouden. Hij verblijft nu in Koedijk en wordt er door de vergadering op gewezen, dat zij een verklaring eisen over zijn gedrag. Ook wordt hem verboden in Koedijk of elders te prediken.

Grasmeer antwoordt hierop schriftelijk.

Volgens hem kan niemand zeggen dat hij zelf van zijn gemeente is weg gelopen, hij is er van buiten

---

¹ Schorsing

² Uitzetting

Wilhelmus Grasmeer

zijn schuld weggeraakt, zoals ieder onpartijdig persoon bekend is. En wat zou hij bij de vergadering doen? Het prediken is hem nu al verboden! Handel, zoals u denkt voor God en alle onpartijdigen te kunnen verantwoorden, en vaart wel!

Was getekend: W. Grasmeer, predicant

Toch wordt hij nogmaals door de classis opgeroepen om zich voor de vergadering nader te verklaren.

Hij verschijnt echter niet en schrijft niet. Daarentegen heeft zijn moeder, Machtelt Willems (die over is uit Amerika om een "sterfhuis" af te handelen), met zijn medeweten, een "fameus, schandelick ende leugenachtig libelle³ met een valsche ende onwaerachtige attestatie⁴ daer bij" laten drukken.

Hierna wordt hij op 26 april 1650 definitief van zijn functie ontheven in zijn gemeente Graftdijk en wordt hem ook het prediken elders in het land en in Nieuw-Nederland verboden, totdat hij de classis "behoorlicke ende schuldige satisfactie⁵ sal hebben gedaen".

Ook de Indische kamer van de classis Amsterdam, die over de uitzending van predikanten naar de koloniën gaat, wordt over deze beslissing ingelicht.

Na dit alles vertrekt Wilhelmus Grasmeer in april 1650 met zijn moeder Machtelt Willems naar Nieuw-Nederland.

Machtelt Willems was tijdelijk in Nederland, niet alleen om een "sterfhuis" te regelen, maar ook om de terugtocht van haar man, Johannes Megapolensis Junior voor te bereiden. Deze laatste, vertrok als predikant uit Rensselaerswijck, ging echter op het laatste moment toch niet naar Nederland, maar werd op hevig aandringen van de autoriteiten daar, predikant in Nieuw-Amsterdam.

Zo kwam zijn vrouw weer terug naar Nieuw-Nederland en kon Wilhelmus Grasmeer, zijn stiefzoon, hem in Rensselaerswijck opvolgen als predikant.

Dan wordt Johannes Megapolensis Senior, predikant te Koedijk en gehuwd met Hillegont Jans, de moeder van Machtelt Willems, ter verantwoording geroepen. Hij heeft Grasmeer, tegen het verbod van de classis in, in St. Pancras laten preken. Megapolensis biedt zijn excuses aan en zegt niet te hebben geweten, dat hem dit zo kwalijk genomen zou worden. Hij wordt hiervoor door de vergadering vermaand.

Tevens wordt hem kwalijk genomen, dat zijn vrouw (de grootmoeder van Grasmeer) het schandelijke pamflet van haar dochter heeft uitgereikt aan enige aanzienlijke personen in Alkmaar.

De vrouw van Grasmeer en haar zuster vragen aan de classis behulpzaam te zijn om tot betaling van schulden te komen, ontstaan door kwestie met haar man. Er zijn drie mogelijkheden, of de stiefvader van Grasmeer, Johannes Megapolensis Junior te Nieuw-Amsterdam helpt haar, of de Hervormde gemeente van Graftdijk helpt haar, of zij wordt aangemerkt als weduwe van een predikant en ontvangt het gewoonlijke traktement voor weduwen.

Zij wordt hiervoor verwezen naar het bestuur van haar woonplaats.

Hillegont Jans, de vrouw van ds. Megapolensis, predikant te Koedijk wordt door de vergadering opgeroepen om zich te verantwoorden over het verspreiden van de gedrukte pamfletten.

Zij komt niet en schrijft, dat als haar iets verweten wordt, dit door de kerkenraad van Koedijk

---

³ Pamflet

⁴ Getuigenverklaring

⁵ Genoegdoening

afgehandeld kan worden. Direct wordt de koster naar het huis van haar dochter gestuurd om te kijken of zij daar is. Zij wordt daar echter niet aangetroffen.

Men schrijft nu de kerkenraad van Koedijk en Pancras, dat Hillegont Jans wordt uitgesloten van het gebruik van het H. Avondmaal.

Haar man, ds. Johannes Megapolensis Senior, predikant van Koedijk en Pancras, dient er voor te zorgen, dat zijn vrouw in de toekomstige tijd haar mond houdt en op de volgende vergadering van de classis verschijnt om e.e.a. uit te leggen.

De kerkenraad van Graftdijk aan de Westerbuurt, die ook door de classis i.v.m. deze affaire was opgeroepen, vraagt om uitstel, omdat een van hun ouderlingen op zee is.

Hillegont Jans verschijnt weer niet op de vergadering van de classis en de kerkenraad van Koedijk en Pancras schrijft, dat het bericht over de uitsluiting van de predikantsvrouw van het H. Avondmaal is ontvangen en dat zij dit advies in overweging hebben genomen.

De vergadering van de classis verwondert zich over deze ongehoorzaamheid tegenover de classis en niet alleen

Hillegont Jans wordt nogmaals opgeroepen, maar ook de kerkenraad, ds. Megapolensis, haar predikant en de ouderlingen.

Op 14 december 1650 wordt aan de kerkenraad gevraagd of zij de straf van de huisvrouw van ds. Megapolensis nu wel heeft toegepast. Het antwoord is, nee. Als reden geven zij op, dat de leden van de kerkenraad dit niet over hun hart konden verkrijgen en dat zij de vrede in hun kerk wilden bewaren. Daarom houden zij het advies van de classis nog steeds in beraad. Na aandringen van de classis zullen zij de straf wel gaan toepassen en de vergadering laat het dan bij een ernstige waarschuwing en vertrouwt er op, dat zij in het vervolg gehoorzaam zullen zijn.

Dan verschijnt Hillegont Jans voor de vergadering. Zij bekent zich onvoorzichtig te hebben gedragen, de "fameuse libellen en attestatie", die tot nadeel van de classis zijn gedrukt, te hebben verspreid, de classis kwalijk te hebben beschuldigd en enige leden zelfs met onbehoorlijke woorden te hebben bejegend. Zij betuigt haar spijt hierover en verzoekt weer tot het H. Avondmaal te worden toegelaten. Dan ondertekent zij een verklaring. Dit tot tevredenheid der vergadering gedaan hebbende, vergeeft die haar alles "in der liefde".

Dankzij een getuigschrift van de kerkenraad van Graftdijk en een getuigschrift van ds. Knijvius is Wilhelmus Grasmeer door de classis Amsterdam, die gaat over de predikanten in de Nederlandse koloniën, voorgedragen en benoemd als predikant te Rensselaerswijck. De kerkenraad van Graftdijk verklaart voor de classis, dat zij, ondanks het verbod, een getuigschrift heeft gegeven aan Wilhelmus Grasmeer, "sulx alleen uijt liefde tot de behoudenis van hem". De classis waarschuwt hen ernstig

Oost-Graftdijk met de later gebouwde kerk

en hoopt dat zo iets nooit meer zal voorkomen.

De attestatie van ds. Knijvius, door hem particulier aan Grasmeer gegeven, zou alleen op een simpele kerkdienst slaan en is ook nog onder druk van Grasmeer geschied. Bovendien had Grasmeer hem "met list bedrogen".

Dan blijkt de arm van de classis van Alkmaar te reiken tot in Amerika, want na veel heen en weer geschrijf, wordt Grasmeer ook daar uit zijn functie gezet. In november 1651 keert hij met het schip "Hoff van Cleeff" weer terug naar zijn vaderland.

Op 21 november 1651 verschijnt hij voor de classis van Alkmaar en zegt dat hij naar Nieuw-Nederland was vertrokken om Gods kerk daar te dienen, maar dat dit toch niet juist van hem was geweest in verband met de sententie door de classis tegen hem uitgesproken. Hij verzoekt de classis hem te ontslaan van de hem opgelegde straf, zodat hij terug kan keren naar Nieuw-Nederland en daar de kerk verder bedienen. Bovendien overlegt hij brieven en getuigenissen van de kerkelijke gemeenten Nieuw-Nederland en Rensselaerswijck, alsmede van de directeur en raden van Nieuw-Nederland, waaruit zijn goed functioneren daar blijkt en met het verzoek hem daar weer als predikant aan te stellen.

De classis neemt het verzoek in overweging en besluit later dat dit wel mogelijk is, maar niet voordat ds. Grasmeer, bij schriftelijke akte, heeft verklaard fout te hebben gehandeld, de sententie terecht werd opgelegd en hij genoegzaam berouw heeft betoond. Bovendien moet hij beloven er alles aan te zullen doen om zich met zijn huisvrouw te verzoenen. Ook moet hij nog een verklaring geven over de door zijn moeder uitgegeven libelle en zijn bijdrage hieraan en mag hij niet Graftdijk komen om daar de rust in kerkgemeente niet te verstoren.

Ds. Grasmeer zegt op deze eisen nog niet in te kunnen gaan en vraagt om een nieuw onderzoek. De classis blijft echter bij haar besluit en ds. Grasmeer krijgt enige bedenktijd.

Op 9 januari 1652 blijkt de classis, dat ds. Grasmeer zich niet alleen niet stil heeft gehouden, maar dat hij ook getracht heeft de getuigenissen van de kerkenraad en enige vrouwen van Graftdijk van voor zijn vertrek uit Graftdijk, thans onder ede te doen bevestigen voor schout en schepenen van Graft, onder dreiging weigeraars voor de rechtbank te dagen.

Ds. Grasmeer betuigt zijn spijt over dit gedrag, maar wordt "swaerlijck gecensureert".

De zelfde dag ondertekent hij de volgende verklaring:

"Ick, onderschreven ds. Wilhelmus Grasmeer, voor desen gewesen predicant tot Graftdijck, bekenne met dese mijne onderteeckeninge in alle oprechticheijt, sonder arghlist, voor Godt en mijn concientie (geweten), dat ick hertgrondelijck beclage over mijn miscomportereren in 't welcke ick mij in den tijdt mijner bedieninge hebbe tegen Godt en mijn naesten misgrepen, gelijk ick dan dus wettelijck van den E. Classis na den regel Christi ben gecensureert, welckers wel gesondigden actien in desen ick mij in alles onderwerpe, bidde daer op inne Jesu Christi, dat mijne fouten ende gebreecken, die mij van herten leet sijn, waer in ick den E. Classis of eenige leeden van dien mocht hebben geoffenseert, mij om de liefde Christi vergeven, ende ick daer op in Christelicke versoeninge wederom moogt aengenomen worden, beloovende heijlichlijck mij een voorbeeld der gemeijnte Christi in alles in 't toecomende te sullen gedragen, voor de E. Classis ende de leden des selfs eerlijck gevoelen en spreecken, en met mijn huisvrouw soecken verenight te worden, en dit alles op renunciatie en verbande, dat indien ick mij int ander contrarie deses quam te gedragen, sal op ijso facto van dese versoeninge wettelick verstoken, en van alle kerckelijcke dienst wettelijck

Wilhelmus Grasmeer

gedeporteert blijven
Wilhelmus Grasmeer”

De Classis verklaart dan:

“Wij bedienaeren des H. Evangeliums, ende ouderlinge representerende den Classen van Alckmaer ,
attesteren ende verclaeren met desen, dat D. Wilhelmus Grasmeer, gewesene predicant tot
Grafdijck aen de Westerbuert op huijden den 9 Januarij deses jaers 1652 aen ons ende vergaderinge
behoorlijcke satisfactie gedaen heeft, wegens sijne begaene fouten en abuijsen, en daer op

De kerk van Ursem waar Wilhelmus Grasmeer zo lang predikant was

Christelijck met ons inde liefde
versoent is, waerinne de E.
vergaderinge sodanig
contentement genomen heeft,
dat se oordeelen, dat de
vooscr. Ds. Grasmeer, tot de
kerckedienst in Nieuw-
Nederlant mach bevordert en
aengenomen worden.
Vertrouwende, dat hij een
bequaem instrument sal
bevonden worden, omde
kercke Christi aldaer te
stichten en den Heere Christi
veele sielen te gewinnen, die

salich worden, wenschende dat al die gene, die sulcks aengaen sal hem in de liefde in sijn goet
voornemen willen helpen bevorderen.

Actum in onse Classicale vergaderinge tot Alckmaer en onderteekent, anno 1652 D. 9 Januarij”

Hiermee heeft hij dus sijn berouw getoond en mag hij van de classis Alkmaar weer terug naar Nieuw-
Nederland om sijn werk daar voort te zetten.

Hij wenste echter niet terug te keren naar Rensselaerswijck in dienst van de patronen, maar wenste
naar Nieuw-Amsterdam te gaan in dienst van de Bewindhebbers van de W.I.C.

De classis van Amsterdam was verbaasd over de plotselinge verzoening van Grasmeer met de classis
van Alkmaar . Zij konden ook niet aan sijn verzoek om terug te keren naar Amerika voldoen, omdat
men eerst wilde onderzoeken hoe de verhouding nu was tussen hem en sijn vrouw .

De directeur-generaal Petrus Stuyvesant had aan sijn korte kennismaking met Grasmeer aangename
herinneringen bewaard. Hij schreef in gunstige zin over hem aan de Bewindvoerders.

Ongetwijfeld zou Grasmeer begin 1652 sijn teruggezonden naar Nieuw-Nederland, als de synode, die
hem van de censuur moest ontslaan, niet pas in augustus van dat jaar vergaderd had.

Deze genegenheid van Stuyvesant is misschien wel te verklaren uit het feit, dat Grasmeer in het
vaderland teruggekeerd, het beleid van de directeur-generaal verdedigde en openlijk diens
tegenpartij van lasterlijke opruijrij beschuldigde.

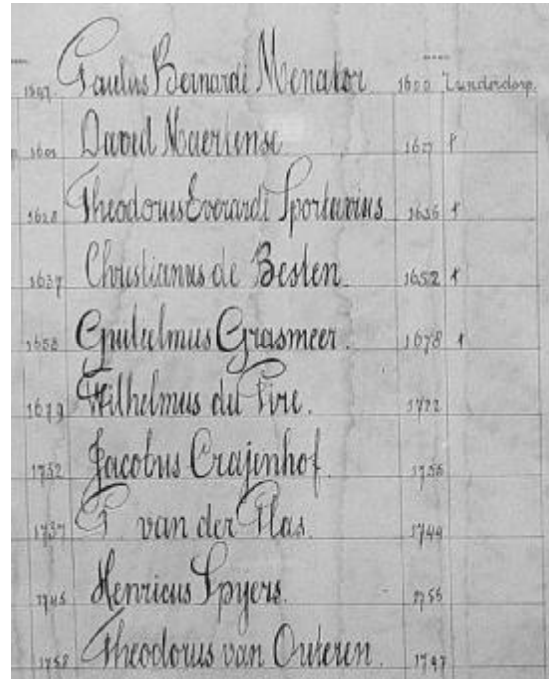
Wilhelmus Grasmeer

Zo raakt hij dus niet terug naar Amerika. Op 16 april 1652 verklaart hij zich met zijn vrouw te hebben verzoend en de classis van Alkmaar geeft hem toestemming om dan ook hier te lande te mogen preken, echter met uitzondering van de Ooster- en Westerbuurt van Grafdijk.

In augustus 1652 vernietigt de synode het vonnis en verklaart dat Grasmeer, die inmiddels in Hoorn woont, voortaan weer beroepbaar is en wordt hij in ere hersteld.

Ursem

In 1653 wordt hij door de kerkenraad van Ursem beroepen. Deze verzoekt de classis van Hoorn hem te benoemen, omdat zij hem begeren als predikant, daarbij "betuygende den grooten toeloop des volx tot syne predicatiën en de apparente stichtinge, die uyt den voortganck van dit beroep onder haer te verwachten stont". Tot zijn dood in 1678 blijft hij predikant in Ursem.

1653	Paulus Bernardi Menaker	1653	Landerdorp.
1658	David Naerense	1658	f
1658	Theodorus Everardus Sportuinus	1658	f
1657	Christianus de Besten	1658	f
1658	Epulmus Grasmeer	1678	f
1673	Wilhelmus du Pire	1772	
1732	Jacobus Craijnhof	1756	
1737	G van der Plas	1744	
1746	Henricus Spyers	1755	
1752	Theodorus van Ouberen	1747	

Deel van het predikantenbord in de kerk van Ursem

In 1654 is te Koedijk de predikant Johannes Megapolensis Sr. overleden, hij was weduwnaar van Hillegont Jans, en pas op late leeftijd hertrouwd met Marijtgen Lourents. Hillegont Jans was de grootmoeder van Wilhelmus Grasmeer en deze was mede-erfgenaar van haar en ds. Megapolensis Sr.

In 1656 richt de weduwe Marijtgen Lourents zich tot de classis van Alkmaar, omdat Wilhelmus Grasmeer, predikant te Ursem, als mede-erfgenaar van de stiefvader van zijn moeder, aanspraak maakt op een deel van haar traktement⁶ van de kerk tot verrekening in de nalatenschap van ds. Megapolensis.

In 1658 loopt deze zaak nog steeds en dreigt Grasmeer hiervoor naar de rechter te gaan. De classis besluit dan de weduwe naar de rechtsgeleerde, de heer Van Teijlingen te verwijzen voor rechtelijke bijstand.

In 1663 is er dan een zaak voor de Schepenen van Koedijk tussen de Diakenen van Koedijk voor Cornelis Bouwens, secretaris van Koedijk, als verweerder en Wilhelmus Grasmeer, predikant te Ursem, als erfgenaar van Johannes Megapolensis, in zijn leven predikant te Koedijk, over een getuigenverklaring.ⁱ

In 1657 beschuldigt Ds. Reusius Grasmeer ervan leden te werven uit de Noord-Schermer voor zijn gemeente in Ursem.

Op een vraag van de classis van Alkmaar over deze ledematen uit de Noord-Schermer, communicerende te Ursem, antwoordt Grasmeer, de predikant van Ursem, dat hij geen ledematen uit de Schermer heeft geworven. Ze zijn zelf bij hem in Ursem gekomen of waren al lange tijd bij de kerk van Ursem aangesloten.

⁶ weduwen pensioen

Ds. Reusius blijft bij zijn beschuldiging en noemt enige voorbeelden.

Een afvaardiging van de classis zal Ds. Grasmeer en zijn kerkenraad bezoeken en hen hierop vriendelijk aanspreken.

In 1676 wordt het laatste testament van Wilhelmus Grasmeer, bedienaer des Goddelijcken Woorts tot Ursem opgemaakt voor notaris Laurens van Oosthoorn te Alkmaarⁱⁱ.

-hij legateert aan de diakenen van de kerk te Ursem de somma van 400 gulden

-hij legateert aan Hendrick Suijer een huis en erf te Ursem

-hij legateert aan Willemijntje Samuels, de dochter van Samuel Megapolensis, zijn halfbroer, de somma van 12 gulden jaarlijks, haar leven lang⁷

-hij legateert aan Geertje Dircks, zijn tegenwoordige dienstmaagd, de somma van 1000 gulden

-verder nomineert hij tot zijn erfgenaam, Anna Willems Grasmeer, zijn dochter

In 1678 verklaart Jan Jansz Bestelman, woonachtig in Hoorn aan Ds. Wilhelmus Grasmeer schuldig te zijn de somma van 400 gulden. Onderpand is een stuk bouwland.ⁱⁱⁱ

In dat zelfde jaar verklaart Jacob Huijbertsz, woonachtig op Spierdijk in de Banne van Berkhout hem 200 gulden schuldig te zijn. Onderpand is een stukje land.^{iv}

Op 27-03-1684 verklaart "IJtje Grasmeers weduwe wijlen Ds. Grasmeer", op het secretarie dat alle schuld is voldaan.^v

---

ⁱ ORA Koedijk, Inv. 6217, d.d. 04-10-1663

ⁱⁱ ONA Alkmaar, Inv. 246, Fol. 264

ⁱⁱⁱ ORA Ursem, Inv. 6293, d.d. 22-06-1678

^{iv} ORA Ursem, Inv. 6293, d.d. 29-07-1678

^v ORA Ursem, Inv. 6293, d.d. 27-03-1684

---

⁷ In juli 1673 was hij getuige bij de doop van zijn nichtje Willemijntje geweest